

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๐/๒๕๔๗

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๗

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาไทย

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

(๑) นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาไทยเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๕ คน โดยมีนายเครือเทพ พรหมสุวรรณ เป็นหัวหน้าพรรค และนายฉัฐพล ชันชัย เป็นเลขาธิการพรรค เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑

(๒) นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาไทย จำนวน ๔ สาขา ดังนี้

สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๓/๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลรองกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๒

สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๘/๘๔ ตำบลโศธร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๒

สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๔๓ หมู่ที่ ๕ ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๒

สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๘๕/๑ ถนนรามวิถี ตำบลบ่อ่าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๒

(๓) เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ พรรคชาติประชาไทย มีหนังสือชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยสรุปว่า การดำเนินการทางการเมืองของพรรคชาติประชาไทย ตั้งแต่มีการรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งเริ่มมาจากเจตนาและอุดมการณ์ด้วยความเสียสละและสุจริต และมีคำริจาก

คณะกรรมการบริหารพรรคเมื่อปลายปี ๒๕๔๕ ว่า จุดประสงค์ให้บรรดาสมาชิกพรรคได้เข้าใจการทำงานของรัฐบาล ซึ่งดำเนินไปในทิศทางที่ดีแล้วไม่จำเป็นที่จะต้องมีการเมืองหลาย ๆ พรรค หรือเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองใหญ่จนถึงระดับปานกลางที่ประสบความสำเร็จได้ทำงานเพื่อประเทศชาติได้อย่างเต็มที่ จึงขอให้มีการยุบเลิกพรรค ตามมติคณะกรรมการบริหารพรรค ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖

(๔) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สรุปปัญหาการดำเนินกิจการของพรรคชาติประชาไทย ในช่วงที่ผ่านมา ดังนี้

นายณัฐพล ชันชไชย ได้มีหนังสือขอลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการพรรค ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๖

กรรมการสาขาพรรคชาติประชาไทย ลำดับที่ ๑ ได้มีหนังสือขอลาออกจากตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคและสมาชิกพรรค จำนวน ๕ คน ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๖ ส่วนกรรมการสาขาพรรคอีก ๒ คน เสียชีวิตแล้ว

พันตำรวจโท ถวิล เจริญพร ได้มีหนังสือขอลาออกจากตำแหน่งประธานสาขาพรรคชาติประชาไทย ลำดับที่ ๒ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๖

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ส่งบันทึกถ้อยคำของกรรมการสาขาพรรคชาติประชาไทย ลำดับที่ ๒ แจ้งว่ามีความประสงค์จะลาออกจากการเป็นกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสงขลา ได้ส่งหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการสาขาพรรคชาติประชาไทย ลำดับที่ ๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๖ จำนวน ๑ คน และตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๖ จำนวน ๒ คน

ร้อยตำรวจเอก คำสิงห์ ทานให้ ได้มีหนังสือขอลาออกจากตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคชาติประชาไทย ลำดับที่ ๓ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๖

พรรคชาติประชาไทย ได้ส่งงบการเงินปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๐ ลำช้า โดยชี้แจงว่าพรรคมิได้มีเจตนาให้เกิดความผิดพลาดหรือล่าช้าแต่อย่างใด แต่ด้วยสุวัณณวิสัยที่ไม่สามารถให้เหรียญกษาปณ์ลงนามรับรองงบการเงินของพรรคได้ ประกอบกับความผิดพลาดของการส่งงบการเงินโดยมีผู้ตรวจสอบบัญชีรับรองเรียบร้อยแล้วนั้น

ทางคณะผู้ทำบัญชีโดยบริษัท การ์ณภาสอินเตอร์กรุ๊ป จำกัด ซึ่งได้ส่งร่างงบการเงินมาให้ก่อนประมาณ ต้นเดือนเมษายนเพื่อประกาศให้สมาชิกและสาขาพรรคต่าง ๆ ได้ทราบแล้ว แต่ยังไม่สมบูรณ์ที่จะจัดทำ รายการเพื่อนำเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้วยทางบริษัทเกิดความผิดพลาดในการประสานงาน กับผู้ตรวจสอบบัญชีอีกซึ่งมีหนังสือแจ้งจากบริษัทมายังพรรค อีกประการหนึ่งการประชุมสามัญประจำปี เมื่อปลายเดือนเมษายน ๒๕๔๖ ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม ตามระเบียบของการประชุมใหญ่

(๕) พรรคชาติประเทศไทยได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อยืนยัน โดยขอให้พิจารณาในการยุบพรรค เพราะไม่มีประโยชน์อันใดจะเกิดขึ้นหลังจากนี้แต่จะทำให้เกิดปัญหา เพิ่มขึ้น

(๖) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประเทศไทย ไม่ต้องการที่จะดำเนินกิจกรรมในทางการเมือง เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือใด ๆ จากสมาชิกพรรค คณะกรรมการสาขาพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรค จึงมีความต้องการที่จะยุบเลิกพรรคการเมือง แต่เนื่องจากข้อบังคับพรรคชาติประเทศไทยไม่ได้กำหนดในเรื่องดังกล่าวไว้ หากพรรคชาติประเทศไทย มีความประสงค์จะยุบพรรคการเมืองจะต้องเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคก่อน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะต้องกระทำในที่ประชุมใหญ่พรรคโดยพรรคชาติประเทศไทยได้ชี้แจงว่าไม่สามารถจัดให้มีการ ประชุมใหญ่ได้ เนื่องจากไม่สามารถเชิญสมาชิกเข้าร่วมประชุมให้ครบองค์ประชุมได้ เพราะไม่ได้รับความ ร่วมมือจากสมาชิกพรรคและกรรมการบริหารพรรคบางคน จนกระทั่งการประชุมคณะกรรมการ บริหารพรรค ครั้งที่ ๒/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ ได้มีมติให้ยุบเลิกพรรค เนื่องจาก หากยังดำรงอยู่มีแต่จะทำให้เกิดปัญหามากขึ้น

(๗) นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายพรรคการเมือง เมื่อได้รับแจ้งจากพรรค ชาติประเทศไทยว่าไม่สามารถดำเนินการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมายพรรคการเมืองได้ เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกพรรค คณะกรรมการบริหารพรรคจึงได้มีมติยุบสาขาพรรค ทุกสาขา ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ตามหนังสือสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๒๔๐๒ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๗ ประกอบกับ

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาพรรคชาติประชาไทย มีปัญหาในการดำเนินกิจการเป็นอย่างมาก เช่น การจัดทำงบการเงินประจำปี ๒๕๔๕ ไม่เป็นไปตามมาตรา ๔๐ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ไปร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เพื่อขอให้ดำเนินการตามกฎหมาย หากปล่อยให้พรรคชาติประชาไทยดำรงอยู่จะเป็นปัญหาของหัวหน้าพรรคและนายทะเบียนพรรคการเมือง และกรณีดังกล่าวไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง แต่ศาลรัฐธรรมนูญก็สามารถมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๔)

๒. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยมีข้อความดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่ผู้ถูกร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยยุบพรรคชาติประชาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ขอเรียนชี้แจงว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาไทยชี้แจงเพิ่มเติมกรณีคำชี้แจงของพรรคชาติประชาไทยที่ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญว่าขณะนี้พรรคชาติประชาไทยมีจำนวนสมาชิกเหลืออยู่เพียง ๖ คน เนื่องจากพรรคชาติประชาไทยขอยุบเลิกพรรคและกรรมการบริหารพรรคบางคน ลาออก พรรคชาติประชาไทยมีข้อเท็จจริงในเรื่องนี้อย่างไร ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๕๐๕๐ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๗

(๒) เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาไทยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาไทย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗ มีมติให้สมาชิกพรรคชาติประชาไทยทั้งหมดพ้นจากสมาชิกภาพ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖๑ (๔) ยกเว้น นายเครือเทพ พรหมสุวรรณ นายเกียรติพล ยูวนบุญ และ นายธานีรัตน์ ผิวอ่อน

(๓) นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) กำหนดว่า พรรคการเมืองย่อยเล็กหรือยุบในกรณีที่มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน และข้อบังคับพรรคชาติประชาไทย

พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖๑ (๔) กำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อคณะกรรมการพรรคมีมติให้ออก ข้อเท็จจริงในการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาไทย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗ มีมติให้สมาชิกพรรคชาติประชาไทยทั้งหมดพ้นจากสมาชิกภาพ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖๑ (๔) ยกเว้น นายเครือเทพ พรหมสุวรรณ นายเกียรติพล ยวนบุญย์ และ นายธารินทร์ ผิวอ่อน จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๗ แล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ โดยศาลรัฐธรรมนูญได้มีหนังสือ ที่ สร ๐๐๐๓.๖/๒๖๓ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๗ แจ้งคำสั่งดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ทราบ และได้ส่งสำเนาคำร้องพร้อมทั้งหนังสือให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ที่ ๓/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๗ ให้พรรคชาติประชาไทย (ผู้ถูกร้อง) เพื่อให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

พรรคชาติประชาไทย (ผู้ถูกร้อง) โดย นายเครือเทพ พรหมสุวรรณ หัวหน้าพรรคได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๗ โดยศาลรัฐธรรมนูญได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๗ สรุปสาระสำคัญได้ว่า ขณะนี้พรรคชาติประชาไทยมีสมาชิกเหลืออยู่ ๖ คน รวมทั้งหัวหน้าพรรคด้วย และพรรคชาติประชาไทยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้ยุบเลิกพรรคชาติประชาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

ประเด็นการวินิจฉัย

มีกรณีให้ยุบพรรคชาติประชาไทย ได้หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น คำชี้แจงและเอกสารประกอบของผู้ร้องและผู้ถูกร้องข้างต้น ได้ข้อยุติเป็นที่เชื่อได้ว่า การบริหารงานของพรรคชาติประชาไทยล้มเหลว ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกพรรค ประเด็นสำคัญคือพรรคมีสมาชิกเหลือเพียง ๓ คน หรือไม่ถึง ๑๕ คน จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้ยุบพรรคชาติประชาไทย

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ